



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4101-014-06/2014
P/14/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P14/122 – Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczenia się w szkołach publicznych.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze.

Kontroler Beata Jakubowska, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do kontroli nr 91633 z dnia 22 września 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Samorządowe Gimnazjum im. Jana Pawła II w Kozuchowie (67-120), ul. A. Haller 1,
dalej: *Szkoła* lub *Gimnazjum*.

Kierownik jednostki kontrolowanej Dariusz Miśkiewicz, dyrektor Szkoły od dnia 1 września 2007 r.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹.

Ocena ogólna

Szkoła w kontrolowanym okresie, tj. w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 (do czasu zakończenia kontroli) zorganizowała pracę uczniom w sposób na ogół zgodny z zasadami higieny uczenia się. Wprawdzie zajęcia rozpoczynały się o stałej porze, a różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa niż jedna godzina, to jednak w planach lekcji części zbadanych oddziałów stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych, a dodatkowo nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze. Podziału uczniów na grupy dokonano zgodnie z obowiązującymi wymogami, za wyjątkiem jednej grupy uczestniczącej w lekcjach wychowania fizycznego, w której przekroczono dopuszczalny limit o sześciu uczniów.

Szkoła nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Niewątpliwie możliwość korzystania przez uczniów z: sal dydaktycznych będących w dobrym stanie sanitarno-higienicznym zawierających wyposażenie dostosowane do warunków ergonomii, biblioteki, świetlicy, gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej oraz zabezpieczenie dostępu uczniów do treści niepożądanych w Internecie stanowią istotny pozytywny element w ogólnej ocenie stworzonych warunków nauczania. Jednak, zastrzeżenia NIK dotyczą wydawania obiadów w pomieszczeniu nie spełniającym warunków technicznych, jak i niewłaściwego stanu terenu Szkoły oraz nawierzchni boiska. Zapewnienia bezpieczeństwa pobytu uczniów nie gwarantowały również braku w wyposażeniu apteczek w Szkole, choć należy podkreślić, że w sytuacji wypadku ucznia, odpowiednio przeszkoleni pracownicy Szkoły udzielili pierwszej pomocy poszkodowanym. Natomiast nie zawiadamiano o zdarzeniu wszystkich wymaganych podmiotów i nie dopełniono obowiązków w zakresie dokumentowania.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W Szkole, według stanu na dzień rozpoczęcia lat szkolnych 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015:

- liczba uczniów wynosiła ogółem odpowiednio: 457, 427 oraz 430,
- liczba oddziałów wyniosła odpowiednio: 20, 18 i 18,
- liczba uczniów w oddziale mieściła się w przedziałach odpowiednio: 14-28, 14-28, 10-28.

(dowód: akta kontroli, str. 58-59)

1.2. Stosownie do § 2 i 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach² (dalej: *rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny*), Dyrektor zapewnia higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, a plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia³ przeprowadzona w odniesieniu do planów lekcji wybranych 30 oddziałów wykazała m.in., że:

- we wszystkich przypadkach zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica pomiędzy dniami była nie większa niż jedna godzina), jak również różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa niż jedna godzina⁴;
- nie występowały dni, w których nastąpiła kumulacja przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji oraz dni, w których występują tylko przedmioty niewymagające zwiększonej koncentracji;
- w odniesieniu do 20 oddziałów stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów, wymagających zwiększonej koncentracji (matematyka, fizyka, chemia) na ostatnich lekcjach⁵;
- w odniesieniu do 10 oddziałów w planach lekcji nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym charakterze, tj. stwierdzono przypadki występowania kolejno matematyka (razy dwa)/fizyka/chemia⁶.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „Przy występującej liczbie godzin przedmiotów ścisłych – matematyka, chemia, fizyka, biologia trudno jest ulokować te godziny, aby nie spotkały się w danym dniu. W miarę możliwości przedmioty te są i będą rozdzielane.”

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

² Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.

³ Ustalenia kontroli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nowej Soli, przeprowadzonej na zlecenie NIK – protokół kontroli z dnia 15 października 2014 r. (Nr ONS-HDM-422-34/45/Be/14)., w odniesieniu do 30 oddziałów, tj. do roku szk. 2012/2013 - klasy Ia, Ib, Ic, Id, IIa, IIb, IIc, IIg, IIIb, IIIc, IIlg.; roku szk. 2013/2014 – klasy Ic, Id, Ie, IIb, IIc, IIId, IIlg, IIIg; roku szk. 2014/2015 – klasy Id, Ie, If, Ig, IIa, IIb, IIc, IIIa, IIIc, IIIf.

⁴ Z wyjątkiem jednej klasy – różnica 2 lekcji.

⁵ W roku szk. 2012/2013; osiem oddziałów - 1 raz, dwa oddziały – 2 razy i jeden oddział – 3 razy, w roku szk. 2013/2014; sześć oddziałów – 1 raz, trzy oddziały – 2 razy; w roku szk. 2014/2015; sześć oddziałów – 1 raz, jeden oddział – 2 razy.

⁶ W roku szk. 2012/2013 – w przypadku trzech oddziałów, w roku szk. 2013/2014 – w przypadku pięciu oddziałów; w roku szk. 2014/2015 – dwa oddziały.

1.3. Zajęcia wychowania fizycznego lokowane były we wszystkich godzinach dziennego rozkładu zajęć, po których przerwy trwały od 10 do 20 minut.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30)

1.4. Podział zajęć na grupy nastąpił w przypadku informatyki oraz języków obcych z zachowaniem wymogów określonych w:

- § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁷ (dalej: *rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania*) - w klasie I w roku 2012/2013, I-II w 2013/2014 i I-III w 2014/2015,
- § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁸ - w klasie: II i III w roku szkolnym 2012/2013 i w klasie III w 2013/2014.

Liczba uczniów biorących udział w zajęciach edukacyjnych: komputerowych, informatyki i technologii informacyjnej⁹ nie przekraczała liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej, co było zgodne z § 7 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

(dowód: akta kontroli str. 11-12, 88-169)

Analiza podziału uczniów na grupy na lekcjach wychowania fizycznego w obecnym roku szkolnym, przeprowadzona w odniesieniu do 10 oddziałów, w tym trzech integracyjnych wykazała, że w wyniku połączenia uczniów klasy Ie i Ia, tj. klasy integracyjnej, grupa chłopców liczyła 26 uczniów (w tym jeden uczeń z orzeczeniem o niepełnosprawności), tym samym przekroczone – o sześciu – dopuszczalny limit 20 uczniów. W przypadku pozostałych dziewięciu oddziałów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych limitów.

(dowód: akta kontroli, str. 67)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „podział na grupy - do 26 osób na zajęciach wychowania fizycznego jest tworzony ze względów finansowych i organizacyjnych. Taka ilość uczniów na zajęciach nie stwarza problemów w trakcie ich wykonywania. Organ prowadzący również zaleca tworzenie grup z taką ilością uczniów ze względów ekonomicznych”.

(dowód: akta kontroli, str. 86-87)

Przy podziale na grupy na zajęciach językowych uwzględniano stopień zaawansowania znajomości języka określony na podstawie przeprowadzanych pisemnych testów.

(dowód: akta kontroli str. 69-85)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie wszystkim uczniom zapewniono higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Szkołę, wymagane przepisem § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, bowiem w planach zajęć łącznie 20 oddziałów (spośród 30 zbadanych) stwierdzono lokowanie zajęć wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich lekcjach, a w przypadku 10 oddziałów – w planach lekcji nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania w danym dniu zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym

⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 204 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁹ W roku szkolnym 2014/2015.

charakterze. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że wynika to z dużej liczby przedmiotów ścisłych.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30, 60-64)

2. Przekroczenie dopuszczalnego limitu (o sześciu uczniach) liczebności jednej grupy międzyoddziałowej (spośród 18 poddanych analizie¹⁰) na lekcjach wychowania fizycznego, w skład której wchodził uczeń niepełnosprawny uczęszczający do oddziału integracyjnego, określonego w § 5 ust. 2 załącznika Nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznych szkół¹¹ (dalej: *rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznych szkół*) w związku z § 7 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych. Jako przyczynę przekroczenia limitu Dyrektor Szkoły wskazał względy finansowe i organizacyjne.

(dowód: akta kontroli, str. 67, 86-87)

Ocena cząstkowa

Szkoła zorganizowała pracę uczniom w sposób nie w pełni zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, bowiem w planach lekcji 66% zbadanych oddziałów stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych, a dodatkowo w 33% oddziałów nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze.

Podziału uczniów na grupy dokonano zgodnie z obowiązującymi wymogami dotyczącymi liczebności, za wyjątkiem jednej grupy (5,5% zbadanych grup¹²) uczestniczącej w lekcjach wychowania fizycznego, w której przekroczono dopuszczalny limit o sześciu uczniach. Uwzględniono natomiast stopień zaawansowania znajomości języka oraz liczbę stanowisk komputerowych.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w Szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. W myśl Statutu Szkoły, uczniom zapewnia się bezpieczeństwo i opiekę m.in. poprzez prowadzenie zajęć świetlicowych oraz dyżurów szkolnych. Ponadto, w Szkole funkcjonuje koordynator ds. bezpieczeństwa, którego głównym zadaniem jest integracja działań wszystkich podmiotów szkolnych oraz współpraca ze środowiskiem w zakresie bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli, str. 4-10)

2.2. Szkoła, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹³ (dalej: *ustawa o systemie oświaty*), zapewniła uczniom możliwość korzystania z biblioteki¹⁴.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

2.3. Szkoła zapewniła uczniom możliwość korzystania z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych w ten sposób, że na jej terenie znajduje się jedna pełnowymiarowa sala gimnastyczna oraz boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią, powstałe w ramach programu „Blisko boisko”, oraz boisko asfaltowe do koszykówki, stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie oświaty. Według stanu na dzień 7 października 2014 r., przed wejściem na ww. boiska

¹⁰ Wyodrębnionych spośród 10 oddziałów.

¹¹ Dz. U. z 2001 r., Nr 61, poz. 624 ze zm.

¹² W zakresie wychowania fizycznego.

¹³ Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.

¹⁴ Od poniedziałku do środy w godzinach od 7.00 do 14.00, czwartek; 7.00-13.00, piątek; 7.00-10.00.

nie umieszczono tablic informacyjnych określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że tablice informacyjne były kilkakrotnie umieszczane na boisku, ale ciągle były niszczone, dlatego też podjął decyzję o umieszczeniu tych tablic przy wyjściu z sali gimnastycznej.

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Ponowne oględziny¹⁵ wykazały, że wymagane tablice zostały zamieszczone.

(dowód: akta kontroli, str. 68)

2.4. Szkoła, w myśl art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, zapewniła uczniom możliwość korzystania ze świetlicy od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.30. Ponadto, codziennie w szkolnej świetlicy od godz. 15.30 do godz. 17.30 funkcjonuje świetlica środowiskowa. Powierzchnia świetlicy wynosi ok. 60 m² (dodatkowo funkcjonuje też zaplecze). Wyposażona jest przede wszystkim w stoliki, krzesła, tablicę, książki. Uczniowie nie mają dostępu do napojów.

W latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 Szkoła nie wymagała składania wniosków o objęcie opieką świetlicową. W tym okresie opieką obejmowano odpowiednio: 31 oraz 58 uczniów zwolnionych z poszczególnych lekcji (w-f, religia, język obcy, wychowanie do życia w rodzinie)¹⁶. W roku szk. 2014/2015 opieką świetlicową objęto 28 dzieci na podstawie wniosków rodziców (uwzględniono wszystkie wnioski) oraz 47 zwolnionych z poszczególnych lekcji. Zgodnie z arkuszem organizacyjnym, liczba etatów w świetlicy wynosiła w badanych latach szkolnych 2 etaty (2 nauczycieli).

Według stanu na dzień 6 października 2014 r. uczniowie – zgodnie z dziennikami zajęć świetlicy szkolnej – wzięli udział w zajęciach o tematyce: Ogłoszenie zbiórki programu Eko-szkoły; Malowanie kamieni; Gry i zabawy stolikowe; Gra w kosza na powietrzu; Przygotowanie papieru do masy papierowej. Zajęcia prowadziło dwóch nauczycieli. Pod opieką jednego nauczyciela znajdowało się nie więcej niż 16 uczniów.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12, 185-186)

2.5. Powierzchnie sal lekcyjnych¹⁷ wahały się w granicach od 35 do 61,2 m². Średnio, na jedno jednego ucznia przypadało od 1,51 do 2,34 m².

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

2.6. W Szkole nie funkcjonuje kuchnia. Posiłki dostarczane są w formie cateringu. Szkoła nie brała udziału w programach żywieniowych.

(dowód: akta kontroli, str. 11-22)

Kontrola pomieszczenia, w którym wydawane były posiłki ustaliła, że znajdowało się ono w niewłaściwym stanie technicznym (na ścianach łuszcząca się odpadająca farba, ubytki tynku). W pomieszczeniu tym składowane były meble¹⁸.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30)

¹⁵ Przeprowadzone w dniu 20 listopada 2014 r.

¹⁶ Oraz potencjalnie 183 i 178 uczniów dojeżdżających.

¹⁷ Badanie przeprowadzone w odniesieniu do powierzchni sal klas wybranych do badania wskazanych w obszarze pierwszym w roku szkolnym 2014/2015.

¹⁸ Ustalenia kontroli PPIS w Nowej Soli, przeprowadzonej na zlecenie NIK – protokół kontroli z dnia 15 października 2014 r. (Nr ONS-HDM-422-34/45/Be/14).

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: „w chwili obecnej do momentu doprowadzenia do właściwego stanu technicznego dotychczasowych pomieszczeń posiłki są wydawane w innym pomieszczeniu – sala nr 2 na parterze Szkoły.”

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Oględziny wykazały, że wydawanie obiadów odbywało się w sali nr 2.

(dowód: akta kontroli, str. 68)

W Szkole funkcjonuje sklepik z żywnością, w którego asortymencie znajdowały się m.in. chipsy, słodycze i napoje gazowane.

(dowód: akta kontroli, str. 11-22)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że podjęcie działania dotyczące funkcjonowania sklepiku zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie żywności i żywienia po jej wejściu w życie.

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

W Szkole funkcjonował również automat, który oferował sprzedaż kawy, herbaty i czekolady.

(dowód: akta kontroli, str. 11-22)

2.7. W Szkole nie funkcjonuje szatnia. Zapewnienie możliwości pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, o której mowa w § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Szkoła realizowała poprzez udostępnienie 160 sztuk szafek odpłatnych (20 zł za szafkę), ponadto w każdej sali (albo na zapleczu sal) znajdowały się szafki zamykane na klucz przez nauczyciela. Dodatkowo, Dyrektor wskazał na wieszaki przeznaczone do pozostawienia odzieży.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

Uzyskano następujący dochód z tytułu wynajmu szafek: w roku szk. 2012/2013 – 3.020 zł, roku szk. 2013/2014 – 2.040 zł, roku szk. 2014/2015 (stan na dzień 3.10.2014 r. – wynajęto 133 szafki) – 2.670 zł¹⁹.

(dowód: akta kontroli, str. 23)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: „o pobieraniu opłat za szafki zdecydowała rada rodziców i jest też dysponentem tych środków, które zostają przeznaczane na naprawę zniszczonych szafek. Pozostali uczniowie również mają możliwość pozostawienia podręczników w klasach w porozumieniu z nauczycielem. W razie potrzeby istnieje możliwość doinstalowania dodatkowych szafek w ilości 40 sztuk będących na stanie Szkoły.”

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

2.8. Kontrola w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higienicznych warunków pobytu na terenie Szkoły, jak też w jej budynku²⁰, wykazała m.in.:

- dobry stan sanitarno-higieniczny sal dydaktycznych;
- właściwe oświetlenie i wentylację, co było zgodne z § 7 ust. 2 pkt 1 i § 9 ust. 1 cyt. Rozporządzenia;
- stopnie schodów były równe i nieśliskie, jednak na poręczach brak było zabezpieczeń przed zsuwaniem się po nich uczniów;

¹⁹ Opłaty z tytułu wynajmu szafek wpływały na konto Rady Rodziców, która dokonywała zakupu i napraw szafek.

²⁰ M.in. ustalenia kontroli PPIS w Nowej Soli, przeprowadzonej na zlecenie NIK – protokół kontroli z dnia 15 października 2014 r. (Nr ONS-HDM-422-34/45/Be/14).

- teren Szkoły był tylko częściowo ogrodzony, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 1 cyt. Rozporządzenia;
- na terenie Szkoły, pomiędzy budynkiem głównym, a salą gimnastyczną stwierdzono znaczne nierówności w nawierzchni terenu (nasypy piasku oraz żwiru), luźno leżące kłody drewna za ogrodzeniem boiska betonowe pierścienie, znaczne uszkodzenie nawierzchni boiska (wyrwy, braki w nawierzchni) do piłki nożnej.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30, 50-55)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „zabezpieczenia na poręczach przed zsuwaniem się po nich uczniów zostaną wykonane z funduszy nowego budżetu w I kwartale 2015 r. Dotychczas żadna kontrola nie wykazała potrzeby takiego zabezpieczenia, a dyżury nauczycielskie na korytarzach skutecznie eliminują potencjalne niebezpieczne zachowania uczniów. Na terenie Szkoły trwają prace mające na celu wykonanie ogrodzenia. Prace te miały być zakończone do 30 lipca 2014 r. W związku z niewywiązaniem się przez firmę z realizacji zadania zostaną wobec niej wyciągnięte konsekwencje wynikające z kar umownych. Nierówności występujące na terenie pomiędzy budynkiem głównym, a salą gimnastyczną zostały częściowo wyrównane, a reszta zostanie wyrównana do końca miesiąca, tj. 30 listopada 2014 r. Do czasu wykonania kompletnego ogrodzenia terenów szkolnych oraz do momentu całkowitego wyrównania terenu wzmożone są dyżury nauczycielskie na całym szkolnym terenie. Znaczne uszkodzenia nawierzchni boiska do piłki nożnej zostały wyrównane granulem.”

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Ponowne oględziny terenu Szkoły²¹ wykazały, że:

- nawierzchnia boiska do piłki nożnej w miejscach, w których widniały wyrwy/braki, została wyrównana granulem;
- stwierdzono brak drewnianych kłód oraz betonowych pierścieni, nawierzchnia terenu Szkoły pomiędzy salą gimnastyczną, a boiskiem do piłki nożnej (nasypy żwiru i piachu) jest w trakcie wyrównywania;
- ogrodzenie znajduje się w końcowej fazie budowy (pozostało do wykonania założenie ostatnich przęseł, montaż furtek i bramy).

(dowód: akta kontroli, str. 68-68b)

2.9. Meble edukacyjne (stoły, krzesła) znajdowały się w dobrym stanie technicznym, posiadały wymagane certyfikaty i były dostosowane do wymogów ergonomii dla uczniów klas gimnazjalnych²², zgodnie z § 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30)

2.10. We wszystkich pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki do higieny osobistej, stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

2.11. Szkoła zapewniła uczniom dostęp do Internetu na 15 stanowiskach komputerowych. Dostęp do treści niepożądanych zabezpieczono poprzez filtrowanie treści wyszukiwanych w Internecie za pomocą serwera proxy oraz oprogramowania DansGuardian.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12)

²¹ Przeprowadzone w dniu 20 listopada 2014 r.

²² Ustalenia kontroli PPIS w Nowej Soli, przeprowadzonej na zlecenie NIK – protokół kontroli z dnia 15 października 2014 r. (Nr ONS-HDM-422-34/45/Be/14).

2.12. Szkoła, stosownie do art. 67 ust. 1 pkt. 4 ustawy o systemie oświaty, zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Uczniowie mieli możliwość skorzystania z usług pielęgniarskich we wtorki, czwartki i piątki w godz. od 8.00 do 14.00 .

(dowód: akta kontroli, str. 11-12, 31-32)

W apteczki wyposażone były: sekretariat, pokój nauczycieli w-f, pracownia chemiczna, a ponadto gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Apteczki nie było w pokoju nauczycielskim.

(dowód: akta kontroli, str. 33-34)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w pokoju nauczycielskim nie ma apteczki, gdyż w czasie przerw jest on przeważnie pusty, bo nauczyciele są na dyżurach. Natomiast, w przypadku nagłych zachorowań bądź wypadków uczniów pomoc udzielana jest w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, a w razie nieobecności pielęgniarki – w sekretariacie szkoły.

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Stwierdzono kompletność apteczki w gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, a w przypadku pozostałych ustalono braki w zakresie: w sekretariacie – koca ratunkowego termoizolacyjnego; pokoju nauczycieli w-f – instrukcji o zasadach udzielania pierwszej pomocy, opaski elastycznej, koca ratunkowego termoizolacyjnego, maseczki do sztucznego oddychania; pracowni chemicznej – chusty trójkątnej, opaski elastycznej, koca ratunkowego termoizolacyjnego, maseczki do sztucznego oddychania²³.

Środki stanowiące wyposażenie apteczek miały ważny termin przydatności do użycia, poza wodą utlenioną znajdującą się w pracowni chemicznej, której termin przydatności upłynął w sierpniu 2014 r. oraz kroplami żołądkowymi znajdującymi się w pokoju nauczycieli w-f, których termin ważności upłynął w maju 2013 r.

(dowód: akta kontroli, str. 33-34)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że braki w apteczkach oraz przechowywanie w nich leków przeterminowanych nastąpiło w wyniku niedopatrzania, przy czym stwierdzone braki zostały uzupełnione.

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Ponowne oględziny wykazały kompletność apteczek w sekretariacie, pokoju nauczycieli w-f, pracowni chemicznej²⁴.

(dowód: akta kontroli, str. 68)

Stosownie do § 21 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, wszyscy nauczyciele Szkoły zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Ponadto, dwóch pracowników ukończyło technikum pielęgniarskie, a jeden kurs rehabilitacji (dodatkowo ratownik WOPR).

(dowód: akta kontroli, str. 35-38)

2.13. Na terenie Szkoły wystąpiło 14 zdarzeń, zakwalifikowanych przez Szkołę jako wypadek. Analiza realizacji przez Szkołę obowiązków w sytuacji wystąpienia wypadku wykazała m.in., że:

²³ Wg stanu na 30 września 2014 r.

²⁴ Wg stanu na 20 listopada 2014 r.

- we wszystkich przypadkach zapewniono poszkodowanym opiekę, w szczególności poprzez sprowadzenie fachowej pomocy (pielęgniarka szkolna), jak i udzielenie pierwszej pomocy, a następnie bezpośrednio przekazanie pod opiekę rodzicom;
- prawidłowo prowadzono rejestr wypadków, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny;
- w żadnym przypadku nie sporządzano protokołu powypadkowego, o którym mowa w § 43 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny;
- każdorazowo zawiadamiano o wypadku podmioty, wymienione w § 41 ust. 1 pkt 1-3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, natomiast nie zawiadamiano organu prowadzącego i rady rodziców, o czym stanowi § 41 ust. 1 pkt 4 i 5 cyt. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 39)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „nie sporządzano protokołu powypadkowego, nie zawiadamiano również o wypadku organu prowadzącego i rady rodziców ze względu na rodzaj zaistniałych zdarzeń, gdyż były to urazy o niewielkiej szkodliwości. Został już powołany stały zespół powypadkowy, którego obowiązkiem będzie analizowanie i prowadzenie dokumentacji wypadków uczniów.”

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

Celem zapobieżenia wypadkom, jak wskazał Dyrektor Szkoły, wzmoczone zostały dyżury nauczycielskie na całym terenie szkolnym, a nauczyciele wychowania fizycznego zostali uczuleni na baczniejsze zwracanie uwagi na bezpieczeństwo uczniów podczas prowadzonych zajęć i sprawdzanie sprawności sprzętu sportowego przed rozpoczęciem zajęć.

(dowód: akta kontroli, str. 60-64)

2.14. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, Dyrektor Szkoły raz w roku dokonywał kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów Szkoły.

Zastrzeżenia i wnioski formułowane w wyniku kontroli, dokumentowanej protokołem kontroli, dotyczyły stanu sali gimnastycznej oraz braku ogrodzenia Szkoły. Remont sali gimnastycznej został przeprowadzony - odbioru dokonano w dniu 13 listopada 2014 r., trwają natomiast prace nad instalacją ogrodzenia wokół terenu Szkoły, o czym szerzej w pkt 2.8 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli, str. 40-49, 65)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieumieszczenie tablic informacyjnych określających zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego na boiskach szkolnych, co stanowiło naruszenie § 31 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Jako przyczynę powyższego, Dyrektor Szkoły wskazał wcześniejszą wielokrotną degradację tablic.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12, 60-64, 68)

2. Wydawanie posiłków odbywało się w pomieszczeniu znajdującym się w niewłaściwym stanie technicznym, co stanowiło naruszenie § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Dyrektor Szkoły zadeklarował doprowadzenie

wskazanego pomieszczenia do właściwego stanu technicznego, a do tego momentu wydawanie posiłków zapewniono w jednej z sal szkolnych.

(dowód: akta kontroli, str. 11-22, 26-30, 60-64, 68)

3. Wbrew postanowieniom § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, nie zapewniono w pełni bezpiecznych warunków pobytu uczniów w Szkole oraz na jej terenie, tj. w szczególności w zakresie realizacji § 7 ust. 1 i ust. 2 pkt 2, § 16 ust. 1 cyt. rozporządzenia. Stwierdzono m.in.: brak zabezpieczeń na poręczach schodów uniemożliwiających zsuwanie się po nich - zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora „żadna wcześniejsza kontrola nie wykazała potrzeby takiego zabezpieczenia”; na skutek trwających prac związanych z budową drogi i nowego oświetlenia - znaczne nierówności terenu Szkoły, ponadto nawierzchni boiska, tylko częściowe ogrodzenie terenu Szkoły, co wynikało z opóźnień w realizacji inwestycji przez wykonawcę.

(dowód: akta kontroli, str. 26-30, 50-55, 60-64, 68)

4. Niepełna realizacja dyspozycji § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj. brak apteczki w pokoju nauczycielskim, niekompletność części apteczek oraz zaopatrzenie apteczek w środki z przekroczonym terminem ważności, co wynikało – jak wyjaśnił Dyrektor Szkoły – z przeoczenia, natomiast brak apteczki w pokoju nauczycielskim tłumaczył brakiem uzasadnienia dla jej istnienia w sytuacji zabezpieczenia w apteczki sekretariatu Szkoły oraz gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Jednak, wyposażenie pokoju nauczycielskiego w apteczkę, w myśl wskazanego przepisu, zostało sformułowane w sposób obligatoryjny.

(dowód: akta kontroli, str. 11-12, 33-34, 60-64, 68)

5. W przypadku żadnego z 14 zdarzeń zakwalifikowanych przez Szkołę jako wypadek nie dopełniono obowiązku sporządzenia protokołu powypadkowego oraz nie zawiadomiono części wymaganych podmiotów, tj. organu prowadzącego i rady rodziców, co stanowiło naruszenie odpowiednio § 43 ust. 2 i 3 oraz § 41 ust. 1 pkt 4 i 5 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że wynikało to z charakteru („niewielkiej szkodliwości”) urazów.

(dowód: akta kontroli, str. 39, 60-64)

Obowiązek w zakresie sporządzenia protokołu powypadkowego, jak również powiadomienia odpowiednich organów ciąży na Szkole niezależnie od rodzaju i skutków doznanego przez ucznia urazu. Wystarczającym jest, że uczeń dozna nagłego zdarzenia wywołanego przyczyną zewnętrzną, powodującą jakikolwiek uraz, które nastąpiło w czasie zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych realizowanych przez Szkołę lub na jej terenie w związku z uczestnictwem w zajęciach szkolnych, podczas których realizowany jest pod nadzorem pedagogiczno-dydaktycznym program nauczania, uwzględniający podstawę programową kształcenia uczniów w konkretnej szkole lub klasie, by zakwalifikować takie zdarzenie jako wypadek, którego zaistnienie powoduje obowiązek realizacji przez Szkołę wszystkich wymienionych w rozporządzeniu obowiązków²⁵.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

1. Zdaniem NIK Szkoła powinna podjąć wszelkie możliwe działania w celu ograniczenia bądź wyeliminowania oferowania uczniom w szkolnym sklepiku

²⁵ Zob. Sąd Najwyższy w wyroku z 27 września 2002 r. (sygn. II UKN 385/01).

niezdrowych produktów żywnościowych i napojów (o dużej zawartości cukru, soli i tłuszczów).

2. Zdaniem NIK zasadnym byłoby podjęcie działań w celu zapewnienia możliwości pozostawienia odzieży wierzchniej i zmiany obuwia wszystkim uczniom Szkoły. Dotychczasowe rozwiązania (brak szatni, odpłatność szafek) utrudniają bowiem zapewnienie higienicznych warunków uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych. Kilkugodzinne pozostawianie w niezmienionym obuwiu może sprzyjać powstawaniu różnych chorób, na przykład grzybicy stóp. Poza tym, problemem staje się wówczas utrzymanie w czystości podłóg w całym budynku szkolnym. Mokre podłogi z powodu wody/śniegu wniesionego na butach pogarszają stan bezpieczeństwa w Szkole.

3. Zdaniem NIK, odpłatne udostępnianie uczniom indywidualnych szafek – niezależnie od braku formalnego uregulowania tych kwestii²⁶ – mogło stanowić barierę dla części uczniów do skorzystania z wynajęcia szafki, o czym może świadczyć fakt, że według stanu na dzień 7 października 2014 r. nie wszystkie szafki zostały wynajęte (27 pozostawały nie wynajęte).

Ocena częściowa

Szkoła nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Zastrzeżenia NIK dotyczą w szczególności nie dopełnienia wymogów w zakresie higieny, tj. wydawania obiadów w pomieszczeniu nie spełniającym warunków technicznych, jak i bezpieczeństwa, tj. w szczególności niewłaściwego stanu terenu Szkoły oraz nawierzchni boiska. Zapewnieniu bezpieczeństwa pobytu uczniów nie sprzyjały również braki w wyposażeniu apteczek w Szkole.

IV. Uwagi i wnioski

W dniu 21 października 2014 r., na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷ (dalej: *ustawa o NIK*), kontroler poinformował Dyrektora Szkoły o znacznych nierównościach w nawierzchni terenu, (nasypy piasku oraz żwiru), luźno leżących kłodach drewna oraz betonowych pierścieniach, ponadto znacznych uszkodzeniach nawierzchni boiska (wyrwy, braki w nawierzchni) do piłki nożnej, co może zagrażać bezpieczeństwu uczniów.

Dyrektor Szkoły w dniu 28 października 2014 r. poinformował, że „cały teren, na którym występują nierówności zostanie wyrównany do 15 listopada 2014 r., betonowe pierścienie nie leżą na szkolnym terenie, a kłody drewna zostały wywiezione. Na okres do momentu wyrównania terenu są wzmożone dyżury nauczycielskie na całym terenie szkolnym. Uszkodzenia nawierzchni boiska zostały wyrównane granulatem.”

Ponowne oględziny wykazały, nawierzchnia boiska do piłki nożnej w miejscach, w których widniały wyrwy/braki, została wyrównana granulatem, stwierdzono brak drewnianych kłód oraz betonowych pierścieni, nawierzchnia terenu Szkoły pomiędzy salą gimnastyczną, a boiskiem do piłki nożnej (nasypy żwiru i piachu) jest w trakcie wyrównywania, ogrodzenie znajduje się w końcowej fazie budowy (pozostało do wykonania założenie ostatnich przęseł, montaż furtek i bramy).

(dowód: akta kontroli str.50-55, 56, 57, 68-68b)

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.

²⁶ Rada Rodziców będąc społecznym organem opiniodawczym i wnioskodawczym Szkoły, nie posiada zdolności prawnej i nie może samodzielnie występować w obrocie prawnym, w tym zawierać umów cywilnoprawnych (zob. postanowienie NSA z dnia 14 czerwca 2012 r., I OZ 421/12).

²⁷ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

o Najwyższej Izbie Kontroli, uwzględniając zadeklarowane w toku kontroli działania, wnosi o:

1. Dostosowanie warunków pobytu uczniów oraz stanu higieniczno-sanitarnego Szkoły do obowiązujących wymogów.
2. Dostosowanie planu zajęć dydaktyczno-wychowawczych do zasad higieny pracy umysłowej w możliwie najpełniejszy sposób.
3. Tworzenie grup międzyoddziałowych na zajęciach wychowania fizycznego zgodnie z obowiązującymi wymogami w zakresie liczebności.
4. Prawidłową realizację obowiązków w sytuacji wystąpienia wypadków, w tym dotyczących zawiadomień, jak i prowadzenia dokumentacji powypadkowej.
5. Wyposażenie w kompletne apteczki pierwszej pomocy wszystkich wymaganych pomieszczeń Szkoły.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 5 grudnia 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

Kontroler
Beata Jakubowska
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis